

VLAAMS
RURAAL
NETWERK

ruraalnetwerk.be

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:

Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMS PROGRAMMA VOOR PLATTELANDSONTWIKKELING 2014-2020

PDPO III

VLAAMSE OVERHEID
DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ

**VLAAMS PROGRAMMA VOOR
PLATTELANDSONTWIKKELING
2014-2020**

PDPO III

**VLAAMSE OVERHEID
DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ**

COLOFON

Deze publicatie is een uitgave van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

J. Van Liefveringhe
Secretaris-Generaal van het Departement Landbouw en Visserij
Voorzitter van het Uitvoeringscomité PDPO III

COÖRDINATIE EN EINDREDACTIE

Coördinerende Cel Europees Plattelandsbeleid

BEELDMATERIAAL

© Beleidsdomein Landbouw en Visserij, behoudens anders vermeld.

DRUK

Drukkerij Geers Offset Gent

NUMMER WETTELIJK DEPOT

D/2015/3241/056

Overname van de teksten is toegestaan mits bronvermelding.

De brochure is vrij te downloaden via

www.ruraalnetwerk.be/pdpo-iii/publicaties

www.lv.vlaanderen.be/nl/landbouwbeleid/plattelandsontwikkeling/publicaties

Of kan gratis besteld worden bij

Departement Landbouw en Visserij
Vlaams Ruraal Netwerk
Koning Albert II-laan 35, bus 40
1030 Brussel

vlaamsruraalnetwerk@vlaanderen.be

Europees fonds voor
plattelandsontwikkeling:

Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMS
RURAAL
NETWERK

ruraalnetwerk.be

Het Europese kader voor plattelandontwikkeling

Met PDPO III geeft Vlaanderen invulling aan het Europese beleid rond plattelandontwikkeling, de tweede pijler van het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (**GLB**).

Vanaf de periode 2014-2020 maakt het PDPO III bovendien ook deel uit van het overkoepelende, Belgische Partnerschapsakkoord dat de verschillende Europese fondsen stroomlijnt.

PARTNERSCHAPSAKKOORD VAN DE EUROPESE STRUCTUUR- EN INVESTERINGSFONDSEN

De Europese Commissie keurde op 29 oktober 2014 het Belgische Partnerschapsakkoord goed, dat de strategie voor het optimaal gebruik van de Europese Structuur- en Investeringsfondsen in het hele land vastlegt. Het partnerschapsakkoord is de invulling van het Europese Gemeenschappelijk Strategisch Kader (**GSK**), waarvoor op EU-niveau 11 thematische doelstellingen zijn opgesteld (zie figuur “Schema interactie tussen de gemeenschappelijke doelstellingen voor het GSK en het ELFPO”).

Aan Vlaamse zijde spelen het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds (ESF), het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) en het Europees Landbouwfonds voor Plattelandontwikkeling (**ELFPO**) hierin een belangrijke rol. Het laatstgenoemde fonds, het ELFPO, is de bron voor het PDPO.

In de periode 2014-2020 voorzien ESF en EFRO niet minder dan 2,28 miljard euro voor investeringen in België. Daarnaast kan België 551,8 miljoen euro gebruiken voor plattelandontwikkeling (ELFPO) en 41,7 miljoen euro voor visserij- en de maritieme sector (EFMZV). België moet deze middelen inzetten voor de bestrijding van de werkloosheid en het bevorderen van het concurrentievermogen en de economische groei. Ook de stimulatie van innovatie, de bestrijding van sociale uitsluiting en de bijdrage aan de ontwikkeling van een milieu- en klimaatvriendelijke en hulpbronnenefficiënte economie zijn aandachtspunten.

EUROPA 2020 werkt via 'slimme, duurzame en inclusieve groei' aan 5 kerndoelstellingen:

Werkgelegenheid

Onderzoek
en innovatie

Klimaatverandering
en energie

Onderwijs

Armoede en
sociale uitsluiting

Gemeenschappelijk Strategisch Kader (GSK) werkt via 11 gemeenschappelijke doelstellingen:

1. Onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie
2. Toegang tot, gebruik en kwaliteit van informatie en communicatietechnologie
3. Versterken van het concurrentievermogen van KMO's, de landbouwsector en de visserij- en aquacultuursector
4. Steun voor de verschuiving naar een koolstofarme economie in alle sectoren
5. Bevorderen van de aanpassing aan klimaatverandering, risicopreventie en management
6. Milieubescherming en het promoten van het efficiënt gebruik van hulpbronnen
7. Bevorderen van duurzaam transport en wegnemen van knelpunten in infrastructuurnetwerken
8. Bevorderen van werkgelegenheid en arbeidsmobiliteit
9. Bevorderen van sociale inclusie en armoedebestrijding
10. Investeren in onderwijs, vaardigheden en levenslang leren
11. Versterken van institutionele capaciteit en een efficiënte overheidsadministratie

COHESIEFONDS

ESF

EFRO

EFMZV

ELFPO

Horizontale doelstellingen: innovatie – milieu – matigen van en aanpassing aan klimaatverandering:

ELFPO-prioriteit 1	ELFPO-prioriteit 2	ELFPO-prioriteit 3	ELFPO-prioriteit 4	ELFPO-prioriteit 5	ELFPO-prioriteit 6
Bevordering van de kennisoverdracht en innovatie in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden	Versterking van het concurrentievermogen van alle landbouwtypen en verbetering van de rendabiliteit van de landbouwbedrijven	Bevordering van de organisatie van de voedselketen en van het risicobeheer in de landbouw	Herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen die aangewezen zijn op de landbouw en de bosbouw	Bevordering van het efficiënte gebruik van hulpbronnen en steun voor de omslag naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voedsel- en de bosbouwsector	Bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden

Figuur Schema interactie tussen de gemeenschappelijke doelstellingen voor het GSK en het ELFPO

GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID

Europa zet via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) verder in op zowel Pijler I (directe steun en marktmaatregelen) als op Pijler II (plattelandontwikkeling). Pijler II wordt vanuit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandontwikkeling, kortweg ELFPO, gefinancierd.

Op Europees niveau worden 6 prioriteiten voor Pijler II naar voren geschoven:

- ▶ ELFPO-prioriteit 1: Bevordering van de kennisoverdracht en innovatie in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden
- ▶ ELFPO-prioriteit 2: Versterking van het concurrentievermogen van alle landbouwtypen en verbetering van de rendabiliteit van de landbouwbedrijven
- ▶ ELFPO-prioriteit 3: Bevordering van de organisatie van de voedselketen en van het risicobeheer in de landbouw
- ▶ ELFPO-prioriteit 4: Herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen die aangewezen zijn op de landbouw en de bosbouw
- ▶ ELFPO-prioriteit 5: Bevordering van het efficiënte gebruik van hulpbronnen en steun voor de omslag naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voedsel-, en de bosbouwsector
- ▶ ELFPO-prioriteit 6: Bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden

Daarnaast zijn er nog drie horizontale doelstellingen: innovatie, milieu, en klimaatmitigatie en –adaptatie.

Elke lidstaat of regio dient deze prioriteiten en doelstellingen uit te werken in een eigen programma. In België gebeurt dit op regionaal niveau. Vlaanderen werkte hiertoe het derde Programma voor Plattelandontwikkeling (PDPO III) uit. Voor de periode 2014-2020 krijgt België vanuit het ELFPO een budget van 551.790.759 euro toegewezen. Hiervan gaat 287.758.881 euro naar Vlaanderen.

Meer informatie over het GLB en ELFPO is te vinden op volgende websites:

- ▶ Europese Commissie
  - > www.ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013
  - > www.ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/
- ▶ Vlaamse overheid
  - > www.vlaanderen.be/pdpo
  - > www.lv.vlaanderen.be/nl/landbouwbeleid/landbouwbeleid-eu/gemeenschappelijk-landbouwbeleid-glb-2020
  - > www.ruraalnetwerk.be

VLAAMS PROGRAMMA VOOR PLATTELANDSONTWIKKELING 2014 – 2020

De voorbereiding van PDPO III startte in Vlaanderen in 2010. Het programmadocument werd op 24 januari 2014 goedgekeurd door de Vlaamse Regering en kreeg in februari 2015 groen licht van de Europese Commissie.

Bij de uitwerking van het programma werd een uitgebreide rondvraag georganiseerd om een goed en gedragen programma te kunnen opbouwen. Dit werd aangevuld door een SWOT- en nodenanalyse, een omgevingsanalyse en een ex ante-evaluatie.

Op basis van al deze informatie stelde de Vlaamse regering vier strategische thema's voorop:

- ▶ Inzetten op jonge landbouwers en de toekomst van de Vlaamse landbouwsector
- ▶ Investeren in innovatie en opleiding
- ▶ Focus op het verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector, zowel economisch als ecologisch
- ▶ Versterken van de vitaliteit van het platteland door een kwalitatieve inbedding van de sterk evoluerende Vlaamse landbouwsector

Deze vier strategische thema's stonden centraal bij de uitwerking van de PDPO III-maatregelen. Om dit te kunnen uitvoeren, krijgt Vlaanderen 287.758.881 euro vanuit het ELFPO en legt er zelf nog eens hetzelfde bedrag bij, zodat elke maatregel 50% Europees en 50% Vlaams wordt betaald.

Naast het initieel toegekende ELFPO-budget zal Vlaanderen vanaf 2016 ook nog 96.007.000 euro overdragen van Pijler I (directe steun) naar Pijler II. Hierdoor beschikt Vlaanderen voor PDPO III over een totaalbudget van 671.524.762 euro.

Structuur PDPO III

PDPO volgt, net als de andere fondsen, een gelijklopende structuur voor opvolging en beheer. Een aantal van deze organen zijn dan ook algemeen en hebben betrekking op de Vlaamse fondsen binnen het Partnerschapsakkoord. Daarnaast heeft elk fonds nog zijn eigen structuur. Voor PDPO III wordt dit als volgt opgebouwd:

TOEZICHTCOMITÉ (TC)

Het Toezichtcomité van PDPO III, voorgezeten door (een vertegenwoordiger van) de Minister voor Landbouw, verzekert de doeltreffende uitvoering van het PDPO. In het Toezichtcomité worden de verschillende Vlaamse ministers vertegenwoordigd en zetelen de relevante stakeholders en de betrokken Vlaamse administraties.

UITVOERINGSCOMITÉ (UC)

Om het programma op doeltreffende, doelmatige en correcte wijze te beheren en uit te voeren, komt het uitvoeringscomité PDPO III op regelmatige tijdstippen samen. Hierin zetelen alle diensten die betrokken zijn bij de uitvoering van PDPO III, zijnde: de beheerautoriteit (CCEP), het betaalorgaan, alle beheersdiensten, de personen belast met monitoring & evaluatie, het Vlaams Ruraal Netwerk, de interne audit.

Tijdens het Uitvoeringscomité wordt de inhoudelijke en financiële voortgang van de PDPO III-maatregelen besproken. Er wordt verslag uitgebracht van andere vergaderingen en het politieke EU-besluitvormingsproces wordt opgevolgd. Monitoring en evaluatie is een vast agendapunt. Het Vlaams Ruraal Netwerk geeft ook telkens een overzicht van de afgelopen en toekomstige activiteiten.

COÖRDINERENDE CEL EUROPEES PLATTELANDSBELEID (CCEP)

De CCEP treedt op als beheerautoriteit voor het PDPO. De cel is ondergebracht binnen het Departement Landbouw en Visserij en is o.a. verantwoordelijk voor de opmaak van het programma, de dagelijkse opvolging en het centrale beheer van het programma, het secretariaat van het Toezichtcomité en het Uitvoeringscomité, het promoten van het PDPO in samenwerking met het Vlaams Ruraal Netwerk, rapportering in het kader van monitoring en evaluatie.

VLAAMS RURAAL NETWERK

Het Vlaams Ruraal Netwerk is gehuisvest bij het Departement Landbouw en Visserij en staat in voor de communicatie, informatie-uitwisseling en het opbouwen van een netwerk rond PDPO III. Hiervoor worden de vier strategische thema's van PDPO III (zie ook hoger) gecombineerd met de door Europa opgelegde doelstellingen, die op Vlaamse leest werden geschoeid: meer stakeholders intensiever betrekken bij en informeren over PDPO, zorgen voor een (beter) passende afstemming tussen PDPO en het Vlaams platteland, het brede publiek informeren over PDPO en plattelandontwikkeling, het promoten van innovatie in land- en bosbouw en op het platteland. Dit wordt uitgewerkt in jaaractieplannen. Het Vlaams Ruraal Netwerk onderhoudt ook de contacten met de rurale netwerken uit de andere Europese lidstaten, het Europese netwerk en het Vlaams EIP-netwerk. Alle informatie is te vinden op www.ruraalnetwerk.be.

VLAAMS BETAALORGAAN

Het Vlaams Betaalorgaan is de erkende instantie die instaat voor de betalingen die Vlaanderen verricht in het kader van het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en hiervoor de nodige garanties biedt inzake controles, registraties, verstrekking en bewaring van gegevens.

INTERNE AUDIT

De interne auditdienst van het Vlaams Betaalorgaan verifieert de maatregelen van het landbouw- en plattelandbeleid op regelmatige basis en coördineert de jaarlijkse externe certificering van het Betaalorgaan.

CERTIFICERENDE INSTANTIE

De certificerende instantie certificeert de door het Betaalorgaan opgezette beheers-, toezicht- en controlesystemen en de jaarrekening van het Betaalorgaan. Ze is operationeel onafhankelijk. De certificerende instantie wordt aangesteld d.m.v. een overheidsopdracht en dit voor een periode van meerdere jaren. De certificeerder voert jaarlijks auditwerkzaamheden uit. De resultaten daarvan worden opgenomen in tussentijdse en eindrapporten.

De certificerende instantie controleert ook de informatiebeveiliging binnen het Vlaams betaalorgaan.

BEHEERSDIENSTEN

De beheersdiensten zijn de instanties die de individuele maatregelen beheren en/of uitvoeren. Ook staan ze in voor monitoring van hun respectieve maatregelen. Ze vallen onder verschillende beleidsdomeinen en hebben op regelmatige basis overleg (o.a. in het Uitvoeringscomité).

Contactgegevens

COÖRDINERENDE CEL EUROPEES PLATTELANDSBELEID

Ellipsgebouw - Koning Albert II-Laan 35, bus 40 - 1030 Brussel

Tel. 02 552 77 29 - Fax 02 552 77 01

E-mail: belinda.cloet@lv.vlaanderen.be - Website: www.vlaanderen.be/pdpo

DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ

Ellipsgebouw - Koning Albert II-Laan 35, bus 40 - 1030 Brussel

Tel. 02 552 77 05 - Fax 02 552 77 01

E-mail: communicatie@lv.vlaanderen.be

Website: www.vlaanderen.be/landbouw, www.vlaanderen.be/pdpo

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ CENTRALE DIRECTIE

Gulden Vlieslaan 72, 1060 Brussel

Tel. 02 543 72 00 - Fax 02 543 73 99

E-mail: info@vlm.be - Website: www.vlm.be

AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS

Graaf de Ferrarisgebouw - Koning Albert II-laan 20 – 1000 Brussel

Tel. 02 553 81 02 – Fax 02 553 81 05

E-mail: anb@vlaanderen.be - Website: www.natuurenbos.be

VLAAMS RURAAL NETWERK

Ellipsgebouw - Koning Albert II-Laan 35, bus 40 - 1030 Brussel

Tel. 02 552 77 39 – Fax 02 552 77 01

E-mail: vlaamsruraalnetwerk@vlaanderen.be - Website: www.ruraalnetwerk.be

VLAAMS EIP-NETWERK: TE BEREIKEN VIA HET VLAAMS RURAAL NETWERK

Ellipsgebouw - Koning Albert II-Laan 35, bus 40 - 1030 Brussel

Tel. 02 552 77 17 – Fax 02 552 77 01

E-mail: vlaamsruraalnetwerk@vlaanderen.be - Website: www.ruraalnetwerk.be

VLAAMSE PROVINCIES

Provincie Antwerpen: zie www.provincieantwerpen.be

Provincie Limburg: zie www.limburg.be

Provincie Oost-Vlaanderen: zie www.oost-vlaanderen.be

Provincie Vlaams-Brabant: zie www.vlaamsbrabant.be

Provincie West-Vlaanderen: zie www.west-vlaanderen.be

Kijk ook zeker eens naar de informatie rond de communicatieverplichtingen: www.lv.vlaanderen.be/nl/landbouwbeleid/plattelandsontwikkeling/communicatieverplichtingen-begunstigden

OVERZICHT MAATREGELEN

PDPO III

Steun voor opleiding in de landbouw (naschoolse vorming)

KORTE OMSCHRIJVING

Als land- of tuinbouwer is het niet evident om op de hoogte te blijven van de steeds wijzigende regelgeving en de meest recente technieken. De sector is immers continu in beweging. Daarom worden opleidingen en bijscholingen aangeboden aan de verschillende actoren actief in de land- en tuinbouw (land- en tuinbouwers, loonwerkers, tuinaannemers,...). Op die manier kan men de rendabiliteit van het bedrijf verhogen en de bedrijfsvoering ecologisch verduurzamen door bijvoorbeeld op een doordachte manier de bodem te bewerken en om te gaan met meststoffen en pesticiden.

Ook is het zo dat niet elke startende landbouwer een landbouwopleiding heeft genoten in het dagonderwijs. Via specifieke startersopleidingen kan een attest van vakbekwaamheid verkregen worden. Deze opleidingen omvatten zowel cursussen als stages en gaan in op technische aspecten maar ook op bedrijfsvoering, wetgeving, milieu en dierenwelzijn.

Jaarlijks wordt een projectoproep gericht aan erkende centra voor landbouwworming. De erkende centra kunnen subsidies aanvragen door een jaarprogramma rond vormingsactiviteiten in te dienen. Deze vormingsactiviteiten worden beoordeeld op basis van vastgelegde en objectieve selectiecriteria. Deze beoordeling is bepalend voor de beslissing welke vormingsactiviteiten in aanmerking komen voor subsidiëring. Na goedkeuring krijgen de geselecteerde centra een budget toegewezen om de opleidingen en/of stages in te richten. De geplande activiteiten worden vooraf gemeld zodat controle ter plaatse mogelijk is.

BEGUNSTIGDEN

- ▶ Erkende algemene centra voor landbouwworming
- ▶ Erkende gewestelijke centra voor landbouwworming

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

Forfaitaire subsidie:

- ▶ Bezoldiging van de lesgever:
  - > 51,69 euro per lesuur
  - > 31,01 euro per stagedag
- ▶ Werkingssubsidie:
  - > 77,53 euro per lesuur voor theoretische lessen
  - > 109,84 euro per lesuur voor praktijklessen
  - > 77,53 euro per stagedag

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

Demonstratieprojecten

KORTE OMSCHRIJVING

Vaak kunnen de nieuwste technieken of innovaties het best getoond worden buiten een leslokaal, op een veld of op een bedrijf. Daarom worden demonstratieprojecten in de land- en tuinbouw gesubsidieerd.

Deze maatregel heeft als doel om enerzijds land- en tuinbouwers bewust te maken van nieuwe mogelijkheden op het vlak van duurzame praktijken en technieken, en anderzijds deze praktijken via demonstraties in de praktijk ingang te doen vinden op onze Vlaamse bedrijven. Zeker aan de toepasbaarheid van de nieuwe inzichten wordt veel belang gehecht. Hiervoor wordt gewerkt met voorbeeldbedrijven of met groepen die samenkomen op praktijkbedrijven.

Op regelmatige tijdstippen wordt een oproep gelanceerd, waarin soms bepaalde thema's worden afgebakend. Een comité van experts beoordeelt alle ontvangen voorstellen. Op basis van deze beoordeling worden de beste projecten geselecteerd, die dan voor subsidiëring in aanmerking komen. De demonstratieprojecten lopen maximum twee jaar.

BEGUNSTIGDEN

Verenigingen die erkend zijn als centrum voor sensibilisering van meer duurzame landbouw.

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

Dit wordt per oproep bepaald en bedraagt 100% van de bewezen subsidiabele kosten.

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

KRATOS – raad op maat

KORTE OMSCHRIJVING

Als ondernemer heeft een land- of tuinbouwer soms nood aan advies. Dankzij de maatregel KRATOS bieden de daarvoor erkende bedrijfsadviesdiensten bedrijfsadvies op maat aan. Land- en tuinbouwers kunnen over verschillende modules advies vragen:

- ▶ ondernemingsplan
- ▶ bedrijfseconomisch advies
- ▶ randvoorwaarden van de directe steun
- ▶ vergroeningsvoorwaarden van de directe steun
- ▶ biodiversiteit
- ▶ klimaat
- ▶ water
- ▶ bodem
- ▶ arbeidsveiligheid

De landbouwer is niet verplicht om over alle modules advies aan te vragen. Er is bedrijfsadvies mogelijk voor zowel starters als niet-starters. De selectie van bedrijfsadviesdiensten en -adviseurs op basis van hun competenties, ervaring en vorming garandeert kwaliteitsvol advies.

BEGUNSTIGDEN

De beheersdienst selecteert de bedrijfsadviesdiensten door middel van een overheidsopdracht. De bedrijfsadviesdiensten die via de overheidsopdracht geselecteerd worden, krijgen een aantal adviezen toegewezen en ontvangen subsidies voor de gegeven adviezen. De landbouwer ontvangt dus geen rechtstreekse subsidies.

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

Per module waarvoor advies wordt verleend, wordt een maximumsteunbedrag vastgelegd. Indien de advieskost dit maximumbedrag overschrijdt, wordt het steunpercentage voor het betrokken advies overeenkomstig verlaagd. Voor iedere landbouwer geldt er per module een maximumfrequentie voor het aanvragen van advies.

- ▶ Bedrijfsadvies voor jonge starters
Het steunpercentage bedraagt 80% van de totale advieskost.
- ▶ Bedrijfsadvies voor niet-starters
Voor de modules “ondernemingsplan” en “bedrijfseconomisch advies” bedraagt het steunpercentage 50% van de totale advieskost. Voor de overige modules bedraagt het steunpercentage 80% van de totale advieskost.

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf

KORTE OMSCHRIJVING

Ontwikkelingen met invloed op de rendabiliteit en exploitatie van het bedrijf, land- en tuinbouwers krijgen er continu mee te maken. Dit gaat van nieuwe eisen inzake leefmilieu, hygiëne, dierenwelzijn of kwaliteit van de producten tot nieuwe technologieën, wijzigende commercialisatie- en distributiestructuren, schommelende prijzen van grondstoffen en afgezette producten en de heroriëntatie van het EU-landbouwbeleid.

Land- en tuinbouwers moeten bijgevolg regelmatig investeren om hun bedrijfsstructuren voldoende snel aan te passen aan de wijzigende omstandigheden. Investeringen die de weerbaarheid of de duurzaamheid van het land- of tuinbouwbedrijf verhogen, kunnen in aanmerking komen voor steun. Op periodieke tijdstippen zal de administratie een selectie uitvoeren op alle ontvangen aanvragen. Via een aantal objectieve en meetbare criteria zullen de meest duurzame investeringen geselecteerd worden en dus steun kunnen ontvangen.

BEGUNSTIGDEN

- ▶ Landbouwers volgens de VLIF-definitie
- ▶ Landbouwvennootschappen en handelsvennootschappen met de gepaste doelstellingen waar het bestuur wordt uitgeoefend door landbouwers die minstens 25% van het kapitaal bezitten
- ▶ Groeperingen van landbouwers

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

De steunintensiteit is afhankelijk van de aard van de investering en bedraagt 15% of 30%. De score op de duurzaamheidscriteria uit de selectieprocedure bepaalt of er 15% steun (bij een lage score) dan wel 30% steun (bij een hoge score) wordt gegeven.

Het totaal bedrag aan gesubsidieerde investeringen in de periode 2014-2020 bedraagt maximaal 1.000.000 euro per bedrijf of – ingeval van herlokalisatie van twee bedrijven die ophouden te bestaan – 2.000.000 euro per bedrijf.

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

Projectsteun voor innovaties in de landbouw

KORTE OMSCHRIJVING

Deze maatregel stimuleert pure innovatie en vernieuwing die op het land- en tuinbouwbedrijf ontstaat en vormt een aanvulling op de gewone investeringssteun, waar de allernieuwste innovaties niet op de lijst met subsidiabele investeringen staan.

De maatregel wil innovatieve ideeën en concepten op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten realiseren via kapitaalpremies voor roerende of onroerende innovatieve investeringen, de hieraan gekoppelde studies, kosten voor proefinstallaties, kosten voor de ontwikkeling van software en sturingsprogramma's en de kosten van externe begeleiders en experts. Ervaring leert immers dat innovatie, zeker in de beginfase, nood heeft aan een 'trekker' en vaak ook aan een deskundig begeleider. In die zin worden ook begeleidingskosten mee opgenomen binnen de subsidiabele kosten.

Op regelmatige tijdstippen wordt een oproep gelanceerd waarna landbouwers of groepen van landbouwers een project kunnen indienen dat betrekking heeft op de realisatie van een innovatie op het niveau van de productie, (voor)verwerking en/of afzet van landbouw- of tuinbouwproducten. Via een selectieprocedure worden de kwalitatief meest hoogstaande projecten geselecteerd voor subsidiëring.

BEGUNSTIGDEN

- ▶ Landbouwers

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

Het steunpercentage bedraagt 40% van de subsidiabele kosten.

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

Steun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten

KORTE OMSCHRIJVING

De verwerking en (coöperatieve) afzet is het belangrijkste afzetkanaal voor de Vlaamse land- en tuinbouwproductie. Bestaande steunmaatregelen voor industriële sectoren zijn echter niet altijd afgestemd op de specifieke noden van de verwerkende sector in relatie tot de landbouw en de aangeleverde land- en tuinbouwproducten (voedselveiligheid en -kwaliteit, snel bederfbare grondstoffen, korte aanvoertijden, regionale verbondenheid, ...).

Deze maatregel voorziet in een aanvullend beleid met steun voor investeringen bij de verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten.

Het doel is om enerzijds de kwaliteit, de voedselveiligheid en de toegevoegde waarde van land- en tuinbouwproducten te verhogen en anderzijds de synergie tussen de landbouwsector en de verwerking/afzet te versterken.

Investeringen in de verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten komen in aanmerking voor steun als ze een directe en positieve impact hebben voor de landbouwer en de aangeleverde land- en tuinbouwproducten. In hoofdzaak hebben ze betrekking op de eerste fase van het verwerkings- en vermarktingsproces en op de kwaliteit van de land- en tuinbouwproducten: transport en aanlevering; classificatie en kwaliteitscontrole; voorbereiding van het verwerkingsproces; ....

BEGUNSTIGDEN

- ▶ Verwerkende bedrijven in de sectoren vlees, vleeswaren, groenten en fruit, aardappelen, vlas en zuivel, mits een aantal uitzonderingen
- ▶ Land- en tuinbouwcoöperaties voor verwerking, afzet en dienstverlening
- ▶ Groepen of samenwerkingsverbanden (met rechtspersoonlijkheid) van landbouwers
- ▶ Groepen of samenwerkingsverbanden bestaande uit twee of meer van voorgaande doelgroepen

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

Het steunpercentage bedraagt 30% van de subsidiabele kosten.

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

Steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf

KORTE OMSCHRIJVING

Een landbouwer leeft en werkt te midden van de open ruimte en maakt hierbij gebruik van de aanwezige bodem en water. Hij kan ervoor kiezen om investeringen te doen die bijdragen tot een verbeterde biodiversiteit, landschap, bodem- of waterkwaliteit, ... Het gaat vooral om investeringen rond natuur- en landschapsbeheer, die aan de landbouwer wel inspanningen vragen maar op geen enkele manier inkomsten opleveren. Ook investeringen rond erosiebestrijding en waterbeheer komen in aanmerking, waarbij niet zozeer de individuele landbouwer, maar eerder de buurtbewoners, de maatschappij of het ecosysteem de vruchten van plukken. Om landbouwers aan te moedigen toch de stap te zetten, wordt steun geboden.

Voorbeelden zijn de aanleg van hagen of heggen, kleinschalige waterinfrastructuur, erosiedammen, ... De investering moet inspelen op de geografische ligging van het betrokken landbouwperceel en passen binnen de bestaande visies op landinrichting voor het gebied waar het perceel gelegen is.

BEGUNSTIGDEN

- ▶ Actieve landbouwers
- ▶ Landbouwvennootschappen en handelsvennootschappen met de gepaste doelstellingen waar het bestuur wordt uitgeoefend door landbouwers die minstens 25% van het kapitaal bezitten
- ▶ Groeperingen van landbouwers

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

De steunintensiteit bedraagt 100%.

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

Overnamesteun voor jonge landbouwers

KORTE OMSCHRIJVING

Het aantal eerste vestigingen in de Vlaamse landbouw bedraagt de jongste jaren minder dan 200 per jaar. Om de landbouwsector in stand te houden, zijn meer instappers nodig. Dat er zo weinig instroom is in de landbouwsector heeft meerdere oorzaken, zoals bijvoorbeeld onvoldoende beschikbaarheid van economisch levensvatbare bedrijven om over te nemen, onzekere en lage inkomsten, rechtsonzekerheid, toenemende maatschappelijke eisen, ongunstig imago, ...

Deze problematiek behoeft een totaalaanpak. Naast specifieke opleidingen, bedrijfsadvies en investeringssteun voorziet PDPO III ook in vestigingssteun. Een financiële tegemoetkoming is immers nodig zodat de landbouwer van start kan gaan met een levensvatbaar landbouwbedrijf dat voldoet aan alle regelgeving. De financiële lasten mogen niet te zwaar en te lang in de tijd gespreid zijn, omdat de financiële middelen bij de snel wijzigende omgevingsvoorwaarden bij voorkeur ingezet worden voor investeringen gericht op structuurverbetering.

Bij een planmatig uitgevoerde vestiging op een bestaand landbouwbedrijf komt de jonge landbouwer in aanmerking voor vestigingssteun. Een jonge landbouwer kan zich vestigen in de hoedanigheid van landbouwer-natuurlijke persoon of als mandataris van een landbouwer-rechtspersoon.

Zich vestigen als jonge landbouwer houdt in dat de noodzakelijke acties voor de opstart van het bedrijf en de bijhorende bedrijfsactiviteiten in een bedrijfsplan worden beschreven en op een planmatige wijze worden uitgevoerd.

BEGUNSTIGDEN

Vakbekwame landbouwers die jonger zijn dan 40 jaar op het moment van aanvraag en zich voor het eerst vestigen als zelfstandig bedrijfsleider op een landbouwbedrijf. De landbouwer moet eveneens voldoen aan de definitie van landbouwer volgens het VLIF. De steun wordt uitsluitend verleend aan kleine en micro-ondernemingen.

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

Er wordt een vast steunbedrag uitbetaald. Er zijn drie categorieën: afhankelijk van het bruto bedrijfsresultaat bedraagt de opstartpremie 40.000, 55.000 of 70.000 euro.

De uitbetaling gebeurt in verschillende schijven over een periode van maximum 5 jaar en de laatste schijf wordt pas uitbetaald indien het bedrijfsplan correct wordt uitgevoerd.

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

Steun voor ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven

KORTE OMSCHRIJVING

Aanvullend op de maatregel 'overnamesteun voor jonge landbouwers' wil Vlaanderen ook kleine landbouwbedrijven die zich verder willen ontwikkelen, ondersteunen.

Voor bepaalde types van bedrijven en sub-sectoren zijn de voorwaarden om te kunnen genieten van de overnamesteun voor jonge landbouwers of van de investeringssteun niet haalbaar. Vaak betreft het bedrijven die nieuwe teelten of alternatieve vormen van productiemethodes en commercialisatiestructuren ontwikkelen of actief zijn op bedrijven die traditioneel geëxploiteerd worden in bijberoep of verbonden zijn met diverse vormen van diversificatie. Omdat de beoogde bedrijven en bedrijfstvormen globaal goed scoren inzake duurzaamheid en diversificatie van activiteiten op het platteland, wordt deze nieuwe maatregel opgenomen in PDPO III.

BEGUNSTIGDEN

- ▶ Actieve landbouwers, met voorwaarden inzake type productie, sub-sector, productie- en commercialisatiemethodes
- ▶ Landbouwvennootschappen en handelsvennootschappen met de gepaste doelstellingen waar het bestuur wordt uitgeoefend door landbouwers die minstens 25% van het kapitaal bezitten en met activiteiten zoals bedoeld onder vorige punt
- ▶ Groeperingen van landbouwers zoals bedoeld onder eerste punt

De steun wordt uitsluitend verleend aan kleine en micro-ondernemingen.

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

Er wordt een vast steunbedrag uitbetaald. Er zijn drie categorieën:

- ▶ Het standaard steunbedrag bedraagt 7.000 euro;
- ▶ Als het bruto bedrijfsresultaat bij aanvang ten minste 30.000 euro bedraagt, wordt de steun verhoogd met 4.000 euro;

Zelfpluktuin ►►

- ▶ Bij gespecialiseerde biologische veebedrijven of biologische bedrijven met de combinatie akkerbouw veehouderij wordt de steun verhoogd met 4.000 euro.

De totale steun bedraagt zodoende 7.000 euro, 11.000 euro of 15.000 euro.

De betaling gebeurt in verschillende schijven over een periode van maximaal 5 jaar en de laatste schijf wordt pas uitbetaald indien het bedrijfsplan correct wordt uitgevoerd.

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

Inrichting in functie van Natura 2000

KORTE OMSCHRIJVING

Vlaanderen moet ervoor zorgen dat in Natura 2000-gebieden de habitats en soorten die van levensbelang zijn voor de Europese biodiversiteit, duurzaam kunnen overleven. Dit wordt een “gunstige staat van instandhouding” genoemd. Om deze gunstige staat te herstellen of in stand te houden zijn Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen (IHD) vastgesteld. Deze IHD maken duidelijk waar men naar toe wil met een bepaald gebied. De initiatieven die in een gebied genomen worden, moeten passen binnen deze doelstellingen.

De maatregel “inrichting in functie van Natura 2000” steunt investeringen in het plattelandsgebied die nodig zijn voor het onderhoud, het herstel en de verhoging van de natuurwaarden. Het kan daarbij gaan om inrichtingswerken zoals plaggen, herstellen van vennen of vijvers, werken aan de waterhuishouding, werken om de negatieve impact voor landbouw of recreanten te voorkomen, ...

De maatregel voorziet in vier types van steun:

► Investeringsubsidies natuur

Deze subsidie financiert eenmalige inrichtingswerken die nodig zijn voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en die niet via een andere subsidiemaatregel gefinancierd kunnen worden. Op regelmatige tijdstippen wordt een oproep gelanceerd.

► Natuurinrichting

Aan natuurinrichtingsprojecten die uitgevoerd worden door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), kan subsidie verleend worden om gebieden in te richten in functie van de instandhoudingsdoelen. Het gaat daarbij vooral om grotere gebieden waarbij meerdere eigenaars en grondgebruikers betrokken zijn.

► Natuurprojectovereenkomst

In gebieden waar een natuurrichtplan opgesteld werd, kan een vergoeding gegeven worden voor projecten die uitvoering geven aan dit plan, voor zover het project bijdraagt tot de instandhoudingsdoelen. Jaarlijks worden de ingediende aanvragen beoordeeld.

- ▶ Uitzonderlijke eenmalige inrichting binnen erkende natuureservaten

Binnen erkende reservaten kan een subsidie verkregen worden voor éénmalige inrichtingswerken die bijdragen tot de realisatie van de instandhoudingsdoelen. Jaarlijks worden de ingediende aanvragen beoordeeld.

De ingediende aanvragen worden beoordeeld door een selectiecomité. Op basis van de beoordeling worden de beste projecten geselecteerd die in aanmerking komen voor subsidie.

BEGUNSTIGDEN

- ▶ Investeringsubsidies natuur
Publiekrechtelijke rechtspersonen, privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen
- ▶ Natuurinrichting
Vlaamse Landmaatschappij
- ▶ Natuurprojectovereenkomst
Publiekrechtelijke rechtspersonen, privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen
- ▶ Uitzonderlijke eenmalige inrichting binnen erkende reservaten
Privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen; openbare besturen komen niet in aanmerking

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

- ▶ Investeringsubsidies natuur

Het steunpercentage bedraagt 80% van het subsidiabel bedrag. In de projectoproep wordt een minimumsubsidiebedrag opgelegd en kan in een maximumsubsidiebedrag voorzien worden.

- ▶ Natuurinrichting

100% van de subsidiabele en bewezen kosten worden terugbetaald.

► Natuurprojectovereenkomst

De overheidssteun bedraagt 50% van de totale projectkost voor publiekrechtelijke rechtspersonen en 90% voor privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen.

Indien ook via andere kanalen subsidie ontvangen wordt, kan het financieringspercentage verlaagd worden.

► Uitzonderlijke eenmalige inrichting binnen erkende reservaten

Het steunpercentage bedraagt 80 % van de subsidiabele kosten. Indien ook via andere kanalen subsidie ontvangen wordt, kan het financieringspercentage verlaagd worden. Het minimum subsidiebedrag bedraagt 2.250 euro.

MEER INFO

[Agentschap voor Natuur en Bos](#)

Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen

KORTE OMSCHRIJVING

Het platteland wordt geconfronteerd met een snelle evolutie van de Vlaamse landbouwsector (minder bedrijven, schaalvergroting, diversificatie, deeltijdse landbouw, veranderend uitzicht van landschap en gebouwen ...). Deze veranderingen kunnen ook een versterkend effect hebben op de kwaliteit en de vitaliteit van het Vlaamse platteland. Hierbij kan speciale aandacht gaan naar de verfraaiing, de inrichting en het kwaliteitsvol onderhoud van het platteland in al zijn facetten (gebouwen, wegen, kleine landschapselementen, water, erfgoed, natuur ...). Zo kan het platteland zijn diverse functies als 'reservoir-gebied' realiseren en de bewoners en bezoekers alle kansen bieden. Ook sociale problemen op het platteland als gevolg van de wijzigende omstandigheden in de landbouwsector kunnen aangepakt worden, zoals bijvoorbeeld de armoedeproblematiek.

Via projecten van vzw's, publieke entiteiten of andere organisaties kan hierop ingezet worden. De maatregel omgevingskwaliteit wordt per provincie begeleid door het Provinciale Managementcomité (PMC), waarbij de keuzes geënt worden op de provinciale plattelandsbeleidsplannen.

Deze maatregel bestaat uit 5 deelthema's:

- ▶ De beleving op het platteland kansen geven met respect voor de streekidentiteit, met aandacht voor erfgoed, tradities en toerisme;
- ▶ De open ruimte vrijwaren en ontwikkelen, met aandacht voor de multifunctionaliteit;
- ▶ Aandacht voor kwetsbare groepen op het platteland, incl. de armoedeproblematiek;
- ▶ Leefbare dorpen, met aandacht voor (de multi-)functionaliteit van de bebouwde en onbebouwde ruimte;
- ▶ Naar een functioneel wegennet op het platteland, incl. de mobiliteitsproblematiek.

BEGUNSTIGDEN

De volgende categorieën van begunstigden komen in aanmerking voor subsidiëring:

- ▶ Gemeenten, gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's en verzelfstandigde agentschappen van het OCMW

- ▶ Provincies en provinciale verzelfstandigde agentschappen
- ▶ Vereniging zonder winstoogmerk (vzw's)
- ▶ Stichtingen
- ▶ Bepaalde publiekrechtelijke rechtspersonen

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

De maximumprojectkost voor deze projecten bedraagt 1.000.000 euro en het steunpercentage is maximum 65%. In een aantal gevallen kan afgeweken worden van dit steunpercentage.

MEER INFO

[Vlaamse Landmaatschappij](#)

Vlaamse provincies

Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking

KORTE OMSCHRIJVING

Deze maatregel sluit aan op de maatregel “versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen”. De nadruk ligt op samenwerken. Projectpromotoren kunnen samenwerken rond 8 thema's.

- ▶ Proefprojecten, beperkt tot volgende thema's:
  - > milieu en biodiversiteit;
  - > klimaat (duurzame energie en klimaatadaptatie);
  - > armoede in de landbouw en plattelandsgemeenschap;
  - > sociaaleconomische projecten met duidelijke landbouwlink;
  - > toeristische projecten met duidelijke landbouwlink .
- ▶ Samenwerking tussen kleinschalige marktdeelnemers met als doel gemeenschappelijke werkprocedures te organiseren en voorzieningen en hulpbronnen te delen, alsook om toeristische diensten rond plattelandstoerisme te ontwikkelen/vermarkten
Hier zijn de begunstigden **enkel** micro-ondernemingen!
- ▶ Horizontale en verticale samenwerking tussen actoren in de toeleveringsketen met oog op de oprichting en ontwikkeling van korte toeleveringsketens en plaatselijke markten en hun afzetbevorderingsactiviteiten
- ▶ Gezamenlijke actie met oog op klimaatmitigatie en -adaptatie en gezamenlijke benaderingen van milieuprojecten en geldende milieupraktijken, inclusief efficiënt waterbeheer, gebruik van hernieuwbare energiebronnen en instandhouding van het landbouwlandschap
- ▶ Horizontale en verticale samenwerking tussen actoren in de toeleveringsketen in de duurzame levering van biomassa voor gebruik in voeding en energieproductie en industriële processen
- ▶ Diversificatie van landbouwactiviteiten naar activiteiten rond gezondheidszorg, sociale integratie, door de gemeenschap gesteunde landbouw en voorlichting over milieu en voedsel
- ▶ Samenwerking rond erfgoed
- ▶ Samenwerking rond armoede

BEGUNSTIGDEN

- ▶ Gemeenten , gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's en verzelfstandigde agentschappen van het OCMW
- ▶ Provincies en provinciale verzelfstandigde agentschappen
- ▶ Vereniging zonder winstoogmerk (vzw's)
- ▶ Stichtingen
- ▶ Vennootschappen en verenigingen met een winstoogmerk
- ▶ Bepaalde publiekrechtelijke rechtspersonen

Iedere provincie kan in zijn provinciaal plattelandsbeleidsplan de begunstigden beperken.

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

De maximumprojectkost voor deze projecten bedraagt 1.000.000 euro en het steunpercentage is 65%.

MEER INFO

[Vlaamse Landmaatschappij](#)

Vlaamse provincies

Bebossing

KORTE OMSCHRIJVING

Met de maatregel “bebossing” wil de Vlaamse overheid de uitbreiding van het bosareaal stimuleren. De bosuitbreiding moet structureel bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelen (IHD) en kan tegelijkertijd de impact van deze IHD op landbouw beperken. Elke hectare bosuitbreiding in functie van IHD die via deze maatregel wordt gerealiseerd, dient niet elders bij landbouwers gezocht te worden. De uitbreiding van de bosoppervlakte en de daaraan verbonden opslag van CO2 komt ook het klimaat ten goede. Tegelijkertijd bevordert deze maatregel een goede bosbouwkundige praktijk.

De totaal te bebossen oppervlakte moet minstens 0,5 ha bedragen, of minstens 0,25 ha wanneer deze aansluit bij bestaand bos. De aangelegde bossen moeten minstens 25 jaar in stand gehouden worden.

De steun voor bebossing die wordt toegekend, kan worden opgesplitst in drie onderdelen:

► Aanlegsubsidie

De aanlegsubsidie kan aangevraagd worden voor de aanplant van gemengde bossen met inheemse standplaatsgeschikte soorten of van populier met een standplaatsgeschikte inheemse onderetage. Deze steun kan verhoogd worden voor het aanbrengen van bescherming tegen wildschade. De steun voor wildbescherming kan ook verkregen worden wanneer uitsluitend beheerwerken worden uitgevoerd om via natuurlijke verjonging tot een geslaagde bebossing met inheemse soorten te komen.

► Inkomenscompensatie

Landbouwers die de aanlegsubsidie bebossing ontvangen of die via natuurlijke verjonging tot een geslaagde bebossing komen, kunnen gedurende de eerste 12 jaar subsidie krijgen voor de inkomensverliezen die zij hebben bij de omzetting van landbouwgrond naar bos.

► Onderhoudssubsidie

Wie in aanmerking komt voor de inkomenscompensatie krijgt gedurende de eerste 12 jaar ook een subsidie voor het onderhoud van deze bebossingen.

Op periodieke tijdstippen zal een beoordelingscommissie de aanvragen beoordelen aan de hand van een aantal objectieve en meetbare criteria en rangschikken volgens een puntensysteem.

BEGUNSTIGDEN

- ▶ Bebossing aanlegsubsidie: publiekrechtelijke grondbezitters met uitzondering van de federale staat en het Vlaams Gewest, privaatrechtelijke en natuurlijke grondbezitters en groeperingen hiervan
- ▶ Bebossing inkomenscompensatie: privaatrechtelijke en natuurlijke grondbezitters die actieve landbouwer zijn of groeperingen ervan
- ▶ Bebossing onderhoudssubsidie: privaatrechtelijke en natuurlijke grondbezitters die actieve landbouwer zijn of groeperingen hiervan

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

Bebossing aanlegsubsidie:

- ▶ Aanplantsubsidie: 3500 euro/ha
- ▶ Wildbescherming: 350 euro/100 m raster en 0,65 euro/stuk individuele bescherming
- ▶ In het geval van het gebruik van aanbevolen herkomst: bijkomende vergoeding van 250 euro/ha

Bebossing inkomenscompensatie:

- ▶ 800 euro/ha/jaar

Bebossing onderhoudssubsidie:

- ▶ eerste vijf jaar: 185 euro/ha/jaar
- ▶ 6e tot 12e jaar: 75 euro/ha/jaar

MEER INFO

[Agentschap voor Natuur en Bos](#)

Herbebossing

KORTE OMSCHRIJVING

De maatregel herbebossing streeft naar een ecologische verbetering van bestaande bossen naar gemengde, inheemse bestanden zodat ze maximum bijdragen tot de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000. Elke hectare die via deze maatregel gerealiseerd wordt, dient niet te worden gerealiseerd via bosuitbreiding. Zo kan de impact van de instandhoudingsdoelen op landbouwers beperkt worden. Tegelijkertijd stimuleert deze maatregel een goede bosbouwkundige praktijk.

De totaal te herbebossen oppervlakte moet minstens 0,5 ha bedragen. Enkel de omvorming van bestaande bossen naar gemengde, inheemse standplaatsgeschikte bestanden komt in aanmerking voor steun. Deze steun kan verhoogd worden voor de aanleg van bescherming tegen wildschade. De steun voor wildbescherming kan ook verkregen worden wanneer uitsluitend beheerwerken worden uitgevoerd om via natuurlijke verjonging tot een geslaagde herbebossing met inheemse soorten te komen.

Op periodieke tijdstippen zal een beoordelingscommissie de aanvragen beoordelen aan de hand van een aantal objectieve en meetbare criteria en rangschikken volgens een puntensysteem.

BEGUNSTIGDEN

Publiekrechtelijke grondbezitters uitgezonderd de federale staat en het Vlaams Gewest, privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen en groeperingen hiervan.

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

- ▶ Aanplantsubsidie: 3.000 euro/ha
- ▶ Wildbescherming: 235 euro/100 m raster en 0,45 euro/stuk individuele bescherming
- ▶ In het geval van het gebruik van aanbevolen herkomst: bijkomende vergoeding van 250 euro/ha

MEER INFO

[Agentschap voor Natuur en Bos](#)

Aanleg van een boslandbouwsysteem (agroforestry)

KORTE OMSCHRIJVING

Een boslandbouwsysteem, ook wel agroforestry genoemd, is het combineren op eenzelfde landbouwperceel van een landbouwteelt met een aanplanting van bomen. Door deze teeltcombinatie wordt houtopbrengst en een landbouwteelt als gelijkwaardig doel op een perceel beoogd. Door een bereedere keuze van bomen en een goede voorbereiding van de aanplant kan een resultaat bekomen worden dat hoger ligt dan de afzonderlijke teelten.

Agroforestry zorgt zowel voor een ecologische als een economische meerwaarde, door onder meer het aantrekken van natuurlijke vijanden voor plaagbeheersing, het verhogen van de biodiversiteit, het vasthouden van nutriënten die na bladval vrijkomen voor de volgende teelt, het verhogen van de organische stof in de bodem en het beschermen van teelten tegen hevige wind. Tegenover de negatieve effecten die bomen veroorzaken, zoals het beslag op de grond en een verminderde gewasopbrengst vlakbij de bomen door het schaduweffect, staat een besparing op externe inputs en een hogere opbrengst die gerealiseerd wordt bij het kappen van de bomen.

Door het financieel ondersteunen van de kosten voor het planten van loofbomen op een landbouwperceel wordt geprobeerd boslandbouwsystemen versneld ingang te doen vinden in Vlaanderen.

Een begunstigde kan een subsidie ontvangen voor een perceel van minstens 0,5 ha. De boslandbouwpercelen bevatten minimum 30 en maximum 200 bomen per hectare die homogeen verspreid staan over het perceel. De teelt van naaldbomen, laagstamfruitbomen, halfstamfruitbomen, Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Acacia komt niet in aanmerking voor steun. De aangeplante bomen moeten ten minste 10 jaar behouden blijven. Erfbeplantingen en bomenrijen aan de perceelrand komen niet in aanmerking voor steun.

Nieuwe kandidaten voor een verbintenis worden geselecteerd op basis van vooraf duidelijk gecommuniceerde selectiecriteria en een puntensysteem met minimumscore.

BEGUNSTIGDEN

Private grondbezitters, gemeenten en hun verenigingen.

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

- ▶ 80% van de kost bewezen op factuur voor plantmateriaal, verstevigings- en beschermingsmateriaal, werkuren en gebruik van werktuigen (vb. de kost voor huur)
- ▶ 200 euro/ha voor de arbeidskost indien de landbouwer zelf de plantwerkzaamheden uitvoert

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

Steun voor oprichting van producentenorganisaties

KORTE OMSCHRIJVING

Door opstartsteun te geven aan producentenorganisaties wordt de onderhandelingsmacht van landbouwers binnen de voedselketen bevorderd. Als individu is de landbouwer namelijk een prijsnemer en heeft hij weinig inspraak op de leveringsvoorwaarden. Door zich te groeperen in een producentenorganisatie (PO) kunnen landbouwers hun marktmacht verbeteren wat zou moeten resulteren in betere prijzen en voorwaarden.

Via een oproep kunnen recent opgerichte en door de Vlaamse overheid erkende producentenorganisaties een aanvraag indienen tot het ontvangen van een opstartsteun gedurende vijf jaren na de datum van erkenning. Hiervoor dient de producentenorganisatie een bedrijfsplan op te maken met de doelstellingen voor de komende vijf jaren. De bedoeling is om de marktpositie van landbouwers in de keten te versterken door hen te stimuleren tot samenwerking en gezamenlijke afzet.

De steun wordt forfaitair toegekend op basis van de jaarlijks door de organisatie afgezette productie of op basis van de som van de afzet van de individuele leden, indien er enkel sprake is van collectieve onderhandeling, en nog niet van gezamenlijke afzet.

BEGUNSTIGDEN

- ▶ De organisatie die steun aanvraagt is een KMO en moet bestaan uit actieve landbouwers
- ▶ De producentenorganisatie heeft geen betrekking op de vermarkting van een product uit de sectoren groenten en fruit of tabak
- ▶ De producentenorganisatie is erkend na 01/01/2014

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

Het steunpercentage bedraagt 5% (in het 1e jaar) tot 2% (in het 5de jaar) van de jaarlijks afgezette productie.

Indien de waarde van de afgezette productie hoger is dan 1.000.000 euro, bedraagt het steunpercentage 2,5% (in het 1e jaar) tot 1% (in het 5de jaar).

Het maximumbedrag per jaar per organisatie bedraagt 30.000 euro.

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

Agromilieu-klimaatmaatregelen

KORTE OMSCHRIJVING

De invoering of verdere toepassing van milieu-, klimaat- en natuurvriendelijke landbouwpraktijken vraagt vaak bijkomende inspanningen van landbouwers. De positieve impact op de omgeving, het milieu of het klimaat kan aanzienlijk zijn indien deze praktijk breed wordt toegepast. Steun voor agromilieu-klimaatmaatregelen heeft tot doel de implementatie van een aantal van deze landbouwpraktijken te bevorderen.

Er zijn twee types van agromilieu-klimaatmaatregelen: de LV-agromilieumaatregelen van het Departement Landbouw en Visserij en de beheerovereenkomsten van de Vlaamse Landmaatschappij.

In de regel liggen de percelen vast voor de looptijd van de overeenkomst. Voor sommige maatregelen, voornamelijk diegene die inspelen op de teelttechniek, kan jaarlijks van perceel gewisseld worden.

Om een subsidie te verkrijgen voor agromilieu-klimaatmaatregelen, moet de landbouwer voldoen aan de definitie van 'actieve landbouwer' volgens het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Bovendien moet de landbouwer ook voldoen aan de randvoorwaarden en de wettelijke vereisten voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen.

Om een hogere effectiviteit te bekomen naar milieu- of natuurdoelstellingen, kunnen bepaalde combinaties van agromilieu-klimaatmaatregelen op eenzelfde perceel toegepast worden.

De overeenkomsten starten steeds op 1 januari en worden in principe aangegaan voor een periode van 5 jaar.

LV-AGROMILIEUMAATREGELLEN

Er zijn vijf LV-agromilieumaatregelen waarvoor een vijfjarige verbintenis tot steun kan worden afgesloten. Om in aanmerking te komen voor steun, geldt voor de areaalgebonden maatregelen een minimale verbintenisoppervlakte. De door de landbouwer gekozen verbintenisoppervlakte is de minimumoppervlakte waarop de maatregel vijf jaar lang moet toegepast worden.

► Teelt van vlinderbloemigen

Deze maatregel voorziet in steun voor de teelt van minstens 0,5 ha van de volgende vlinderbloemige teelten: rode klaver, grasklaver, luzerne, grasluzerne, voedererwten of veldbonen. Deze steun beoogt een verdergaande diversificatie van de ruwvoederwinning in de Vlaamse veehouderij zodat de Vlaamse veehouderij minder afhankelijk is van externe eiwitbronnen zoals soja. Bovendien bieden vlinderbloemigen ook een aantal milieuvoordelen ten opzichte van andere voedergewassen.

► Teelt van vezelvlas en vezelhennep met verminderde bemesting

De teelt van vezelvlas en vezelhennep voor de productie van vezels staat garant voor een beperkte druk op het milieu en voor een toenemende biodiversiteit. De teelt draagt actief bij tot de fixatie van koolstof en wordt gekenmerkt door een uiterst beperkt gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Door de bijkomende eis om geen stikstofbemesting toe te passen, wordt het milieuvriendelijk karakter van deze teelt verder versterkt. Om in aanmerking te komen voor steun dient minstens 0,5 ha vezelhennep of 1 ha vezelvlas geteeld te worden met verminderde bemesting.

► Mechanische onkruidbestrijding

In de Vlaamse land- en tuinbouw worden de meeste teelten onkruidvrij gehouden met behulp van chemische gewasbeschermingsmiddelen. In bepaalde teelten is het nochtans mogelijk om een perceel op mechanische wijze onkruidvrij te houden. Het weglaten van het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen heeft een onmiddellijk positief effect op de kwaliteit van de bodem, het grond- en oppervlaktewater en op de biodiversiteit van het perceel en zijn omgeving. Om in aanmerking te komen voor steun dient op minstens 0,5 ha mechanische onkruidbestrijding te worden toegepast.

► Verwarringstechniek in de fruitteelt

De biologische bestrijding van de fruitmot en bladrollers door middel van feromoonverwarring kan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de fruitteelt aanzienlijk doen dalen. Om in aanmerking te komen voor steun dient op minstens 1 ha de verwarringstechniek te worden toegepast.

► Behoud lokale veerassen

Het behoud van genetische diversiteit van traditionele dierenrassen is een basis voor behoud van diversiteit op het platteland. Bovendien is een levende genenbank van belang om specifieke eigenschappen in te kruisen in bestaande rassen. Met de steun wordt de instandhouding van met uitsterven bedreigde lokale runderrassen en schapenrassen gestimuleerd. De dieren die in aanmerking komen voor subsidie moeten ingeschreven zijn in een stamboek of register voor het betrokken ras, dat bijgehouden wordt door een hiervoor erkende vereniging.

BEHEEROVEREENKOMSTEN

Er zijn 34 verschillende beheerovereenkomsten (BO) beschikbaar. Een aantal kunnen enkel afgesloten worden in afgebakende gebieden waar de impact het grootst is, anderen mogen in heel Vlaanderen toegepast worden.

Vlaanderen biedt beheerovereenkomsten aan voor:

- ▶ **Botanisch beheer** door soortenrijke graslanden in stand te houden of te ontwikkelen:
BO ontwikkeling soortenrijk grasland / BO instandhouding soortenrijk grasland
- ▶ **Soortenbescherming** door het leefgebied van bijvoorbeeld akker- en weidevogels en Natura 2000-soorten te verbeteren:
BO faunabeheer grasland uitgestelde maaidatum / BO faunabeheer grasland beweiden 20 mei / BO faunabeheer grasland standweide 15 juni / BO faunabeheer grasland kuikenweide / BO aanleg en onderhoud vluchtstrook 22 juni / BO faunabeheer akkerland voedselgewas / BO aanleg en/of onderhoud gemengde grasstrook / BO aanleg en onderhoud luzernestrook vogelakker/ BO aanleg en onderhoud grasstrook vogelakker/ BO aanleg en onderhoud luzernestrook hamster/ BO hamstervriendelijke nateelt
- ▶ **Erosiebestrijding** door de aanleg van grasstroken of grasdammen op erosiegevoelige akkers en de aanleg van grasland op strategische plaatsen:
BO aanleg en onderhoud grasstroken / BO aanleg en onderhoud erosiedam / BO aanleg en onderhoud strategisch grasland / BO aanleg en onderhoud grasstrook 15 juni / BO aanleg en/of onderhoud gemengde grasstrook / BO aanleg en/of onderhoud gemengde grasstrook plus
- ▶ De aanleg en het onderhoud van **perceelranden** om kwetsbare natuurelementen zoals bossen, waterlopen en holle wegen te bufferen, om pollen en nectar toe te laten en om een gunstig leefgebied te creëren voor allerhande dieren:
BO aanleg en onderhoud grasstrook 15 juni / BO aanleg en/of onderhoud gemengde grasstrook / BO aanleg en/of onderhoud gemengde grasstrook plus / BO aanleg en onderhoud bloemenstrook
- ▶ Het onderhoud van **kleine landschapselementen** zoals hagen, heggen, houtkanten, houtsingels en knotbomen:
BO onderhoud haag / BO onderhoud kaphaag / BO onderhoud heg / BO's onderhoud houtkant 75 %/50 %/25 % afzetten / BO onderhoud knotbomenrij /BO omvormingsbeheer houtkant / BO onderhoud houtkant singel
- ▶ Het verbeteren van de **waterkwaliteit** door teelten te kiezen met laag risicoprofiel. Het risicoprofiel van een teelt wordt bepaald door de gevoeligheid van de teelt voor nitraatuitspoeling, de erosiegevoeligheid van de teelt en de mate waarin de teelt organische koolstof aanvoert:
BO waterkwaliteit

- ▶ De realisatie van de **Natura 2000-doelstellingen** door het toepassen van nulbemesting op graslanden en akkers en het uitmijnen van fosfaat via maaibeheer, specifieke teelten en een afgestemde NK-bemesting:
BO verminderde bemesting bouwland (100% reductie) / BO verminderde bemesting grasland (100% reductie) / BO fosfaatuitmijning

BEGUNSTIGDEN

Actieve landbouwers en groepen van actieve landbouwers.

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

LV-agromilieumaatregelen (vergoeding per jaar)

Teelt van vlinderbloemigen	Voedererwten en veldbonen: 600 euro/ha
	Andere (rode klaver, luzerne, grasklaver, grasluzerne): 450 euro/ha
Teelt van vezelvlas en vezelhenneep met verminderde bemesting	Vezelvlas: 240 euro/ha
	Vezelhenneep: 140 euro/ha
Mechanische onkruidbestrijding	260 euro/ha
Verwarringstechniek in de fruitteelt	210 euro/ha
Behoud lokale veerassen	Schapen: 25 euro/dier
	Runderen (met MPR): 175 euro/dier
	Runderen (zonder MPR): 150 euro/dier

Beheerovereenkomsten (vergoeding per jaar)

Ontwikkeling soortenrijk grasland	881	euro/ha
Instandhouding soortenrijk grasland	1.174	euro/ha
Faunabeheer grasland uitgestelde maaidatum	698	euro/ha
Faunabeheer grasland beweiden 20 mei	116	euro/ha
Faunabeheer grasland standweide 15 juni	661	euro/ha
Faunabeheer grasland kuikenweide	761	euro/ha
Aanleg en onderhoud vluchtstrook 22 juni	1.616	euro/ha
Faunabeheer akkerland voedselgewas	1.931	euro/ha
Aanleg en onderhoud luzernestrook vogelakker	1.764	euro/ha
Aanleg en onderhoud gemengde grasstrook vogelakker	2.247	euro/ha
Aanleg en onderhoud luzernestrook hamster	1.871	euro/ha
Hamstervriendelijke nateelt	130	euro/ha
Aanleg en onderhoud grasstrook	1.047	euro/ha
Aanleg en onderhoud erosiedam	12,86	euro/m
Aanleg en onderhoud strategisch grasland	619	euro/ha
Aanleg en onderhoud grasstrook 15 juni	1.317	euro/ha
Aanleg en onderhoud gemengde grasstrook	1.812	euro/ha
Onderhoud gemengde grasstrook	1.700	euro/ha
Aanleg en onderhoud gemengde grasstrook plus	2.108	euro/ha
Onderhoud gemengde grasstrook plus	1.996	euro/ha
Aanleg en onderhoud bloemenstrook	1.972	euro/ha
Onderhoud haag	1,87	euro/m
Onderhoud kaphaag	1,51	euro/m
Onderhoud heg	2,76	euro/m
Onderhoud houtkant 75% afzetten	40,1	euro/are
Onderhoud houtkant 50% afzetten	26,8	euro/are
Onderhoud houtkant 25% afzetten	17,8	euro/are

Onderhoud knotbomenrij	2,83	euro/boom
Onderhoud houtsingel	45,4	euro/are
Omvormingsbeheer houtkant	80,9	euro/are
Waterkwaliteit	245	euro/ha
Fosfaatuitmijning akkerland	704	euro/ha
Verminderde bemesting akkerland	1.391	euro/ha
Verminderde bemesting grasland	1.036	euro/ha

Omwille van het verbod op dubbelfinanciering kan het steunbedrag kan verminderd worden bij combinatie van meerdere maatregelen op eenzelfde perceel, bij combinatie van agromilieu-klimaatmaatregelen met vergroeningsvereisten of in het geval er overlap met de randvoorwaarden erosiebestrijding optreedt.

MEER INFO

LV-agromilieumaatregelen: [Departement Landbouw en Visserij](#)

Beheerovereenkomsten: [Vlaamse Landmaatschappij](#)

Hectaresteen voor de omschakeling naar en de voortzetting van de biologische productiemethode

KORTE OMSCHRIJVING

De biologische productie is een alomvattend systeem waarbij de beste praktijken op milieugebied worden gecombineerd met een hoog niveau van biodiversiteit, de instandhouding van natuurlijke hulpbronnen, de toepassing van strenge normen op het gebied van dierenwelzijn en een productie op basis van natuurlijke stoffen en procedés.

Eind 2015 telde Vlaanderen 370 actieve biologische producenten. Zij bewerkten samen 5.343 ha of 0,9% van het volledige Vlaamse landbouwareaal.

Om de biologische productiemethode in Vlaanderen te stimuleren, dient de markthandicap tijdens de omschakelingsperiode en in de periode na de omschakeling ondervangen te worden. Door de specifieke regels waaraan biologische landbouwers moeten voldoen, is de productiekost van biologische producten vaak hoger dan deze van gangbare producten. Tijdens de omschakelingsperiode heeft men vooral te kampen met het niet kunnen valideren van de gemaakte meerkosten. Ook na de omschakelingsperiode kunnen niet steeds alle gemaakte meerkosten in de prijs worden doorgerekend.

Bio-landbouwers kunnen daarom bij omschakeling en in de periode erna een hectaresteen ontvangen, die de gemaakte kosten, gedeelde inkomsten en transactiekosten compenseert.

BEGUNSTIGDEN

Actieve landbouwers en groepen van actieve landbouwers.

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

Jaarlijks subsidiebedrag per teeltgroep	Omschakeling (euro/ha)	Voortzetting (euro/ha)
Eenjarige akkerbouw- en ruwvoederteelten	480	260
Eenjarige fruit- en groenteteelten en kruiden	850	400
Beschutte teelten	1320	400
Grasland en meerjarige voederteelten	300	120
Meerjarige fruit- en groenteteelten en kruiden	860	210

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

Steun voor de oprichting en werking van EIP-operationele groepen

KORTE OMSCHRIJVING

Deze maatregel wil de interactie tussen onderzoek en praktijk stimuleren. EIP staat voor “European Innovation Partnership” en het wordt in verschillende domeinen (waaronder landbouw) gebruikt. Door onderzoek en praktijk dicht bij elkaar te brengen wil men meer innovaties realiseren met het oog op economische groei en competitiviteit.

In een operationele groep organiseren land- en tuinbouwers, adviseurs, onderzoekers, ondernemers en/of andere actoren zich rond een bepaald vraagstuk, zoeken ze oplossingen en werken ze samen aan concrete innovaties. De landbouwer en zijn/haar vraag staan centraal in het proces. De kennisuitwisseling binnen de operationele groep moet nieuwe inzichten en ideeën opleveren en bestaande impliciete kennis kneden tot bruikbare oplossingen. De betrokkenheid van land- en tuinbouwers heeft als voordeel dat onderzoeksvragen meer op basis van de praktijk zullen bepaald worden, dat er meer interactie is tussen land- en tuinbouwers onderling en dat onderzoekers leren hoe hun resultaten in de praktijk gebruikt worden. Door hun deelname in een operationele groep worden land- en tuinbouwers mede-eigenaar van het proces in plaats van een studieobject te zijn.

Er zullen gedurende de programmaperiode meerdere oproepen gelanceerd worden voor de oprichting en de werking van operationele groepen rond een specifiek vraagstuk. Om voldoende focus te houden en in te spelen op de actualiteit, kunnen er thema's vastgelegd worden in de oproep.

BEGUNSTIGDEN

Geïnteresseerde actoren (zoals landbouwers, onderzoekers, adviseurs en bedrijven die betrokken zijn bij de landbouw- en voedingssector) die relevant zijn voor het verwezenlijken van de doelstellingen van het EIP.

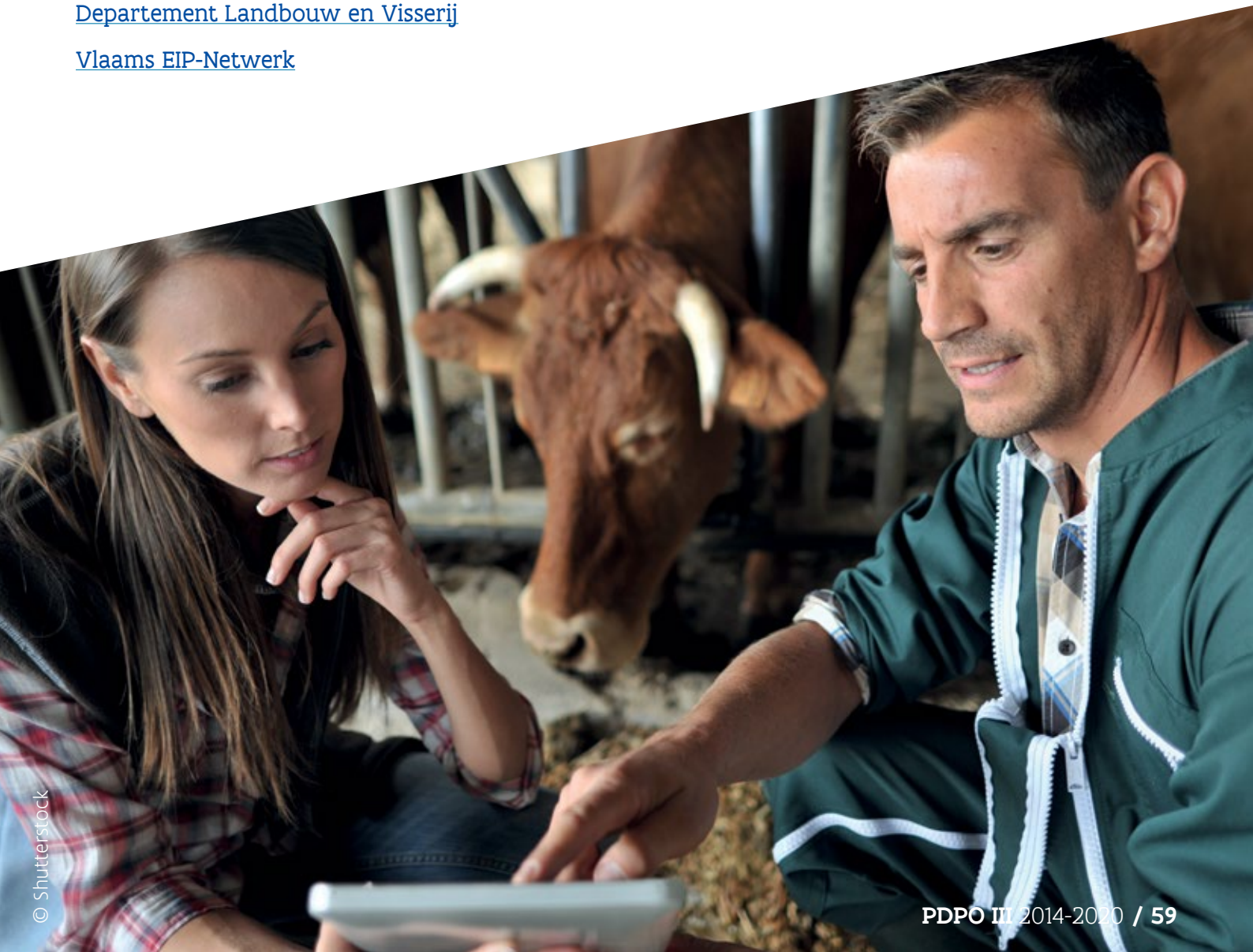
BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

- ▶ 90% van de subsidiabele en bewezen kosten
- ▶ 30.000 euro voor een maximumperiode van twee jaar per goedgekeurde operationele groep

MEER INFO

[Departement Landbouw en Visserij](#)

[Vlaams EIP-Netwerk](#)

Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving

KORTE OMSCHRIJVING

Het Vlaamse platteland is sterk verstedelijkt. Het heeft niet enkel een hoge bevolkingsdichtheid en een sterk versnipperd landschap, ook de banden tussen het platteland en de nabije stad zijn zeer sterk. Zowel geografisch, functioneel als cultureel raken de plattelands- en stedelijke gebieden steeds meer verweven. De huidige communicatie- en vervoersmogelijkheden ondersteunen de economische, sociale en culturele interacties, waardoor de verschillen steeds kleiner worden: de stedelijke centra zijn polen voor tewerkstelling, diensten, onderwijs en ontspanning. Omgekeerd zijn stadsbewoners aangewezen op het omliggende platteland voor ecosysteemdiensten, zoals een groene omgeving, rust en recreatie. Inzake voedselproductie, waterhuishouding, energie en biodiversiteit levert het platteland belangrijke diensten aan de ganse samenleving, de stedelijke inclusie. Door de sterke vervlechting wordt de dynamiek in de plattelandsgebieden deels bepaald door de stedelijke omgeving.

Deze maatregel wil mogelijkheden bieden aan plattelandsactoren om samen met de naburige stad of steden te werken aan deze dynamiek. Samenwerking tussen actoren die in verschillende regio's of lidstaten zijn gevestigd, komt eveneens in aanmerking voor steun.

Binnen deze maatregel is samenwerking mogelijk op basis van lokale voedselvoorzieningen en hernieuwbare energie.

BEGUNSTIGDEN

- ▶ Gemeenten, gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's en verzelfstandigde agentschappen van het OCMW
- ▶ Provincies en provinciale verzelfstandigde agentschappen
- ▶ Verenigingen zonder winstoogmerk
- ▶ Stichtingen
- ▶ Coöperaties van landbouwers en beheergroepen, al of niet met niet-landbouwers
- ▶ Feitelijke verenigingen van landbouwers
- ▶ Bepaalde publiekrechtelijke rechtspersonen

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

- ▶ Opmaak van een ontwikkelingsstrategie: 100% van de opmaakkost, met een maximum van 20.000 euro per goedgekeurd project
- ▶ Dynamiseren van het gebied: 65% van de goedgekeurde projectkost, met een maximum van 80.000 euro per goedgekeurde strategie en globaal actieplan - er kan in bepaalde gevallen afgeweken worden van dit steunpercentage

MEER INFO

[Vlaamse Landmaatschappij](#)

Vlaamse provincies

KORTE OMSCHRIJVING

LEADER ontstond begin jaren '90 op Europees niveau als een innovatieve methode om aan plattelandsbeleid te doen. Via een bottom-up aanpak wordt er een gebiedsgerichte visie op lange termijn ontwikkeld en uitgevoerd. Plaatselijke publiek-private samenwerkingsverbanden, de zogenaamde Plaatselijke Groepen (PG), creëren deze lokale ontwikkelingsstrategieën en voeren ze ook uit. Dit houdt in dat zij onder meer verantwoordelijk zijn voor de selectie van projecten, de begeleiding van de promotoren, de financiële en inhoudelijke opvolging van de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategie, voorlichting en publiciteit. Tevens dienen de PG's multisectoraal te werken, waardoor samenwerking en netwerkvorming worden bereikt. Vlaanderen neemt al sinds de start van de methodiek deel aan het LEADER-verhaal.

Er werden vier submaatregelen in het kader van LEADER uitgewerkt:

- ▶ Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën

Deze submaatregel omvat de voorbereiding, opmaak en selectie van de LEADER-gebieden op basis van hun gebiedsgerichte beleidsplannen. Hierbij wordt een specifieke procedure gevolgd, waarbij de Plaatselijke Groepen in hun voorstellen hun lokale ontwikkelingsstrategie moeten uitwerken met aandacht voor innovatie, duurzame ontwikkeling en de meerwaarde voor het geselecteerde gebied. Hierin kunnen ze zich richten op maximaal drie thema's uit een keuzelijst. Bij goedkeuring van de Lokale Ontwikkelingsstrategie (door de provinciale managementcomités) wordt de PG en het LEADER-gebied ook goedgekeurd.

- ▶ Uitvoering Lokale Ontwikkelingsstrategieën

Deze maatregel focust op het uitvoeren van de projecten binnen de geselecteerde LEADER-gebieden. Projecten kunnen enkel uitgevoerd worden binnen de Leaderafbakening en zetten de lokale ontwikkelingsstrategie om in de praktijk.

De oproep tot en de selectie van de projecten gebeurt door de Plaatselijke Groep, die daarbij wordt geadviseerd door een technische werkgroep. De PG gaat na of de projectvoorstellen invulling geven aan de lokale ontwikkelingsstrategie. De dagelijkse opvolging van deze projectwerking gebeurt door het (secretariaat van) de Plaatselijke Groep.

► Samenwerkingsprojecten

Deze maatregel focust op samenwerkingsprojecten binnen de eerder opgemaakte Lokale Ontwikkelingsstrategie. Deze samenwerking kan zowel interterritoriale (tussen gebieden binnen dezelfde lidstaat) als transnationale projecten (tussen gebieden van verschillende staten binnen en buiten de EU) omvatten. Als een gebied niet erkend is als LEADER-gebied, kan er samengewerkt worden mits er een soortgelijke methodologie als LEADER aanwezig is (publiek-privaat samenwerkingsverband, lokale strategie, e.d.). De uitvoering van een project gebeurt door de Plaatselijke Groep zelf, een publiek-privaat samenwerkingsverband binnen Vlaanderen of kan gedelegeerd worden naar een promotor in het betrokken gebied. Binnen een samenwerkingsproject coördineert één partij (Lead partner) de werkzaamheden.

► Werking Plaatselijke Groepen

Deze maatregel verleent steun voor de werking van de Plaatselijke Groepen, het verwerven van expertise en het dynamiseren van het gebied.

De leden van de PG's dienen in de loop van de programmaperiode de nodige vakkundigheid te verwerven om de Leadermethode in hun gebied optimaal te kunnen toepassen. Daartoe nemen ze o.a. deel aan studiedagen, terreinbezoeken of andere activiteiten.

De PG-leden moeten zich actief inzetten voor de realisatie van de ontwikkelingsstrategie door de inbreng van knowhow, het actief benaderen van plattelandsactoren, het uitwerken van projectideeën, ...

De coördinator van de Plaatselijke Groep is fysiek in het gebied tewerkgesteld om het contact met de lokale actoren zo optimaal mogelijk te laten verlopen.

BEGUNSTIGDEN

► Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën

De Plaatselijke Groepen die een lokale ontwikkelingsstrategie hebben ingediend.

► Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën

Dit is afhankelijk van gebied tot gebied: de weerhouden begunstigden worden vermeld in de lokale ontwikkelingsstrategie.

Mogelijke begunstigden zijn: gemeenten, gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's en verzelfstandigde agentschappen van het OCMW; provincies

en provinciale verzelfstandigde agentschappen; vereniging zonder winstoogmerk (vzw's); stichtingen; bepaalde publiekrechtelijke rechtspersonen; natuurlijke personen; vennootschappen en verenigingen met een winstoogmerk; feitelijke verenigingen.

▶ Samenwerkingsprojecten

De Plaatselijke Groepen, lokale publiek-private samenwerkingsverbanden binnen Vlaanderen en de projectpromotoren die in aanmerking komen volgens de respectievelijke lokale ontwikkelingsstrategieën.

▶ Plaatselijke Groepen

De Plaatselijke Groepen wiens Lokale Ontwikkelingsstrategie werd geselecteerd en goedgekeurd in het kader van de sub-maatregel 'Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën'.

BEDRAG OF % OVERHEIDSSTEUN

- ▶ Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën: maximum 20.000 euro per ontvankelijke strategie (op basis van de kosten)
- ▶ Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën: maximum 65% van de goedgekeurde projectkost
- ▶ Samenwerkingsprojecten: maximum 95% van de goedgekeurde projectkost - investeringskosten kunnen maximum voor 65% worden gefinancierd - er wordt een vast budget per PG van 125.000 euro uitgetrokken voor deze sub-maatregel
- ▶ Plaatselijke Groepen: maximum 100% van de gemaakte kosten (op basis van de kosten)

MEER INFO

[Vlaamse Landmaatschappij](#)

Vlaamse provincies

Technische bijstand

Elk programma mag een deel van het toegekende ELFPO-budget (maximum 4%) gebruiken inzake voorbereiding, beheer, toezicht, evaluatie, voorlichting, netwerking, controle, ... van het programma. Dit wordt de technische bijstand genoemd.

Om het voorziene budget zoveel mogelijk naar de begunstigden van de maatregelen te laten vloeien, gebruikt Vlaanderen amper 1,5% van het totale ELFPO-budget voor technische bijstand.

Twee derde hiervan wordt gebruikt voor specifieke personeelskosten, monitoring en de verplichte evaluaties van PDPO III, tussentijdse evaluaties van de afzonderlijke maatregelen, algemene of maatregel gebonden communicatie, de werking van het betaalorgaan, ... Al deze kosten moeten duidelijk gelinkt zijn aan de uitvoering van PDPO III.

Een derde van het budget voor Technische Bijstand is bestemd voor het Vlaams Ruraal Netwerk, dat instaat voor de communicatie, de uitwisseling van informatie en het opbouwen van een netwerk rond PDPO III. Zowel de werkingskosten als de kosten om het actieplan uit te voeren, worden ondersteund.

Info-zone

In het
landbouw-
leven meer
dan oogsten
en zaaien!

Landbouwer als projectmanager

Landbouw als
projectmanager

Landbouw als
projectmanager

In het
landbouw-
leven meer
dan oogsten
en zaaien!

